

José Langens is vaak in De Utrecht te vinden.

'Ik wil een steentje bijdragen aan het behoud van de natuur'

Tekst Emmanuel Naaijkens, foto's Hannie Houben

De natuur was altijd dichtbij in het leven van José Langens, maar pas op latere leeftijd ging ze zich echt verdiepen in de flora en fauna. En nu is ze onder meer IVN-gids, met een passie voor paddestoelen.

Haar tuin is een eldorado voor de boomklever, geelgors, roodborstje, buizerds en tal van andere vogels. Aan de rand van de tuin had een tijdlang een uil zijn nest, maar die is weer vertrokken. En als ze over de weilanden kijkt ziet ze hazen, konijnen, fazanten, reeën en alle dieren die niet te bang zijn om zich vanuit het beschermende bos in het open veld te wagen. José Langens (Dinther 1959) is er zich zeer van bewust dat ze bevoorrecht is. Ze woont op Landgoed De Utrecht en 'tuin' is in dit verband een understatement. Haar woning staat op een groot perceel, met sinds enige tijd nog een opmerkelijke medebewoner: een jonge ree, een mannetje.

"Ik zag hem ineens staan, hij keek me nieuwsgierig en ook wat achterdochtig aan. Toen ik me bewoog ging hij er vandoor. Later kwam ik erachter dat hij in onze tuin woont,

hij heeft een slaapplek onder de struiken, hij drinkt uit het vijvertje. Ik zie hem regelmatig rondstappen, hij is niet bang. Als we op het terras zitten komt hij kijken en als we maar stil blijven loopt hij niet weg. Reeën slaan meestal op de vlucht als ze de geur van mensen ruiken, maar deze niet. Heel bijzonder, ik geniet daarvan", vertelt José.

Dat het ree zich zo nu en dan tegoed doet aan de groenten in de moestuin neemt ze op de koop toe. Dat heb je nou eenmaal als je tegen een bosrand aan woont, dan zijn er kapers op de kust die ook wil zin hebben in een lekker hapje.

José is echt wat je noemt een natuurliefhebber pur sang, al is het een liefde die pas de laatste jaren is opgebloeid. Maar het sluimerde eigenlijk al vanaf toen ze nog kind was. Ze is geboren en getogen in een karakteristieke boerderij die haar vader pachtte van Kasteel Heeswijk, in Noordoost-Brabant. Ver van het dorp en met eenvoudige voorzieningen. "Op zaterdag werden we gewassen in een zinken teiltje", herinnert ze zich.

“Mijn ouders hadden een klein gemengd bedrijf, zoals toen nog overal in Brabant. We woonden tamelijk afgelegen, het zandpad was nog niet verhard. Onze boerderij was eeuwenoud, al besepte ik als kind niet echt hoe bijzonder dat was. Het pand staat nu op de monumentenlijst. Mijn jongere zus en oudere broer en ik waren vaak buiten en gingen met ons pap mee het land op. We hielpen met hooien, we speelden in slootjes. Ons mam vertelde ons altijd over bloemen en planten, ze leerde ons ze te benoemen. Ik zie nog voor me hoe ze ons uitlegde waar de naam boterbloem vandaan komt. Die gebruikten de boeren vroeger om de boter een beetje een gelig kleurtje te geven.”

In deze eeuwenoude boerderij in Dinther groeide José Langens op.

De idyllische wereld waarin José leefde vervaagde langzaam toen begin jaren zestig de landbouw, gestimuleerd door de EG (plan Mansholt), ministerie van Landbouw en banken, drastisch op de schop ging. Ook in Dinther (tot 1969 een zelfstandige gemeente) kreeg het boerenland een ander aanzien door een ingrijpende ruilverkaveling die sloten rechtrok en uitdiepte, percelen groter maakte en houtwallen deed verdwijnen. “Ons pap had al snel in de gaten dat er voor het gemengde bedrijf zoals dat toen bestond geen toekomst meer was. Hij besloot een om naast de boerderij een varkensstal te bouwen, in zekere zin was hij heel modern.” Tegenwoordig stelt zo’n stal niets meer voor, het zijn grote complexen. José ziet met lede ogen aan hoe de bio-industrie de natuur en het landschap zoals zij dat uit haar jeugd kende, heeft aangetast. “Vaak krijgen de boeren de schuld van die ontwikkeling, maar

dat vind ik niet terecht. Wij moeten als samenleving ook naar onszelf kijken. De consumenten verwachten dat ze in de supermarkt een biefstuk voor een habbekrats kunnen kopen. Dat kan alleen als je op een grootschalige manier dieren houdt zoals nu gebeurt.” Zelf koopt ze bij voorkeur vlees en groente bij de biologische boer, en natuurlijk heeft ze nog de producten uit de eigen moestuin.

Na het gymnasium Bernrode, met een bèta-diploma op zak, koos ze in Nijmegen voor een opleiding tot diëtiste. Maar na twee jaar kwam ze erachter dat de diëtik toch niet haar ding was, al heeft ze, zoals ze opmerkt, haar interesse in voedsel nooit verloren. Ze schreef zich in aan de universiteit in Nijmegen voor de studie Italiaanse taal- en letterkunde, al lag dat gezien haar bètaprofiel niet echt voor de hand. Ze wist toen nog niet dat haar kennis van beide vakgebieden haar later nog van pas zou komen.

Naar Italië

José ging bij een technische onderneming werken en toen die haar klantenkring naar Italië uitbreidde kreeg ze op een gegeven moment de kans om namens dat bedrijf in dat land te gaan werken. Om pas 22 jaar later – in 2011 – naar Nederland terug te keren; ze had in die periode diverse functies bij verschillende bedrijven. “Vanaf mijn aankomst in Italië heb ik me onder andere beziggehouden met administratie. Bij het transportbedrijf, waar ik later ook filiaalmanager ben geworden, gebruikten we een softwarepakket van het Nederlandse bedrijf Exact.” Dat bracht haar ertoe om in Italië als consultant voor dit bedrijf aan de slag te gaan en er later een filiaal op te richten in de omgeving van Milaan.

Ze woonde op verschillende locaties op het uitgestrekte schiereiland, onder andere in de buurt van Genua, met zicht op de bekende toeristische stadje Portofino. Maar overal waar ze huiste lag bij wijze van spreken de natuur om de hoek. “Je kunt daar prachtige wandelingen maken, de natuur is daar nog echt natuur, oeroud en niet net als in Nederland veelal kunstmatig.

Jose Langens zit ook heel wat uren achter de laptop om de website Flora Europa up to date te houden.

De lucht is er zuiver. Als ik vroeger naar Nederland reisde rook ik bij de grens al de stank van de varkens. Hier wonen toch wel heel veel mensen op een klein oppervlak.”

Het ruige landschap van Italië prikkelde de nieuwsgierigheid van José in alles wat groeit en bloeit. Daar ontstond ook haar fascinatie voor bloemen en planten, dat in de loop der jaren is uitgegroeid tot een groot project. “Terug in Nederland is mijn interesse voor paddestoelen ontstaan. Min of meer bij toeval kwam ik in contact met het werk van het IVN. Ik heb bij de vereniging een Natuurgidsenopleiding gevolgd en een paddestoelencursus bij de KNNV Tilburg. In januari 2018 ben ik Ger Bogaers opgevolgd als coördinator van de paddestoelenwerkgroep van IVN Tilburg. Dat was een eer want Ger is een groot kenner van paddestoelen en was meer dan 25 jaar coördinator.”

Waarom raakt iemand gefascineerd door juist paddestoelen, in het Latijn *fungi*. Samengevat: de onvermoede schoonheid, de vele soorten en de variaties in verschijningsvorm, het wortelstel onder de grond (mycelium) en een zekere was van geheimzinnigheid - denk

bijvoorbeeld aan heksenkringen, elfenbankjes en duivelsei.

José hield al jarenlang in een Excelbestand de flora bij die haar pad kruiste. Met een beschrijving van de kenmerken en de Nederlandse en Latijnse benaming, voorzien van foto's. Maar naarmate de lijst groeide was het lastiger om specifieke informatie terug te vinden. Haar zus Lisette had ervaring met het bouwen van webshops en dat bracht haar op het idee om de structuur van zo'n site te gebruiken als basis van een website en app over flora. “Kenmerk van een webshop is dat je op basis van allerlei variabelen kunt filteren. Bijvoorbeeld op prijs, merk, kleur, kwaliteit, maat enzovoorts. Dat kan de bezoeker van onze website en app Flora Europa ook doen.”

Gemakzuchtig

De gebruiker kan tijdens een wandeling via de app achterhalen welke paddestoel, struik, plant of boom hij of zij is tegengekomen. De app heeft geen functionaliteit om een paddestoel of wat dan ook te herkennen door het maken van een foto. Dat is technisch ingewikkeld, maar het heeft volgens José ook iets gemakzuchtigs. “De uitdaging is juist om

door goed te kijken te achterhalen om bijvoorbeeld welke paddestoel of bloem het gaat. Daardoor ben je veel bewuster bezig en blijft de kennis ook bij je. Een foto maken en laten vergelijken in een database is eigenlijk heel vluchtig.”

Met haar hobby heeft José, hoe bescheiden misschien ook, een missie. Hoe waardevol een goed functionerend ecosysteem is voor ons mensen en dat het evenwicht vaak verstoord wordt door menselijk ingrijpen. Zie bijvoorbeeld de bedreiging van insecten. “Ik draag, hoop ik, een klein steentje bij aan de bewustwording.” Dat doet ze onder meer als IVN-gids tijdens excursies in de natuur. Voor de VNMH verzorgde ze, samen met Pieter Denissen, Paul Meulemans en Martin van Mol wandelingen op Gorp de Leij.

José zoekt tijdens een paddestoelexcursie op Gorp op haar site Flora Europa naar informatie. Rechts Pieter Denissen. Foto Emmanuel Naaijens

In oktober gaf ze voor de leden van de VNMH een lezing over paddestoelen, in het bijzonder over de eetbaarheid ervan. In sommige kookringen is dat een hype, José heeft daar

Een goudvliesbundelzwam, in Nederland zeldzaam. Gevonden op Gorp, maar daar lag dan ook het Aards Paradijs, volgens Goropius Becanus....

gemengde gevoelens over. “Eetbare paddestoelen komen hier bijna niet voor, waar vind je nog cantharellen bijvoorbeeld. Dus het is doodzonde als die geplukt worden. Kijk een enkele paddestoel kan geen kwaad, ik pluk bijvoorbeeld wel eekhorentjesbrood, maar dat droog ik en gebruik ik als kruid. Laat de mensen gewoon champions kopen, ook die in de supermarkt zijn prima. Kijk in Italië is de situatie anders, daar zijn paddestoelen in overvloed en mensen trekken eropuit om ze plukken voor een maaltijd.”

En er speelt nog iets anders, sommige paddestoelen zijn zeer giftig en een gevaar voor de gezondheid. Maar het onderscheid tussen veilig en onveilig is niet altijd even helder, daar moet je dan wel een kenner (in vaktermen mycoloog) in zijn. De verschillen zijn soms heel subtiel. José is een enthousiast en bevlogen verteller als het over haar passie gaat. Voor de leek gaat er een wereld open. Als je haar verhaal hebt gehoord ga je niet meer achteloos aan paddestoelen voorbij. En dat mag op zich al een verdienste heten.

De website Flora Europa is een initiatief van José en Lisette Langens en Mark Wijnmaalen. Meer weten over de website en app? Ga naar www.floraeuropa.eu

